

Er is domweg geen doorkomen meer aan!

door Marieke Riechelmann (werkgroep Toegankelijkheid Oud Zuid)
(krant van september 2005)

Dit artikel gaat over de absurde wijzigingsvoorstellen van het stadsdeel Amsterdam Oud Zuid van het huidige terrassenbeleid. De leden van de Werkgroep Toegankelijkheid Oud Zuid zijn boos en vrezen dat de nieuwe regels zullen leiden tot een onacceptabele versmalling van de vrije doorloopruimte en dat er helemaal geen rekening wordt gehouden met de belangen van de toegankelijkheid. Eén van de motieven van het stadsdeelbestuur om toch tot beleidswijziging over te gaan is volgens haar zeggen de wenselijkheid om de leefbaarheid te bevorderen. Vanuit het perspectief van de werkgroep is toegankelijkheid onlosmakelijk verbonden met het begrip leefbaarheid. Wij maken daarom ernstig bezwaar tegen uitwerkingen hiervan die lijnrecht ingaan tegen onze belangen en de eigen beleidsdoelstelling van het stadsdeelbestuur.

Het was wenselijk geweest als het stadsdeel het wijzigingsvoorstel vooraf had laten gaan door een evaluatie van de nu geldende beleidsregels, waarbij alle betrokken partijen gehoord hadden moeten worden. Doordat men ervoor heeft gekozen om deze interactieve beleidsvorming over te slaan worden wij nu plotseling geconfronteerd met een onrealistische maatvoering van “de vrije doorloopruimte”, een te optimistische inschatting van de mogelijkheden van het handhavinginstrument (doekje voor het bloeden) en het ontbreken van beleidsalternatieven.

Het is nu al niet best

Nu al ondervinden rolstoelgebruikers, ouderen die slecht ter been zijn, ouders met kinderwagens maar ook blinden en slechtzienden veel hinder bij de doorgang van terrassen bij horecabedrijven. Exploitanten houden zich namelijk niet aan de regels t.a.v. het plaatsen van een terras. Veelal ontbreken ook markeringen, waardoor het met de huidige terrasregels niet zo nauw hoeft te worden genomen. Het gebeurt met de regelmaat van de klok dat eerst het terras verbouwd moet worden voordat een gehandicapte er langs kan.

In ons stadsdeel is de openbare ruimte, die niet voor de rijweg of parkeren is ingericht, schaars. Daar moeten we zuinig op zijn. Om gelijkwaardig te kunnen deelnemen aan het openbare leven is het voor gehandicapten en ouderen van vitaal belang dat de openbare ruimte en vooral de trottoirs goed toegankelijk zijn en blijven. Niet voor niets steunt de stadsdeelraad jaar in jaar uit het beleid van het Dagelijks Bestuur van het stadsdeel Amsterdam Oud Zuid om de openbare ruimte toegankelijker te maken voor gehandicapten. Alleen daarom al is dit wijzigingsvoorstel onbegrijpelijk.

Alle belangen tellen mee

Wij vinden dat het trottoir in de eerste plaats behoort tot het voetgangersverkeersareaal, en pas in de tweede plaats fungeert als verblijfsgebied. Het behoud van de kwaliteit daarvan is beslist een taak voor het stadsdeel, zeker als de primaire (verkeers)functie onder druk komt te staan. Wij missen een ferme stellingname van het stadsdeel waar het gaat om het bevorderen van de toegankelijkheid voor voetgangers en gehandicapten. Aanpassen uit het oogpunt van aantrekkelijkheid en leefbaarheid maar in feite het tegenovergestelde bewerkstelligen is voor de werkgroep niet aanvaardbaar.

Wij verwachten van het stadsdeel dat zij zich als eerste uitspreekt over haar beleidsprioriteiten in plaats van een discussie uit de weg te gaan en met een, in onze ogen, verslechterde regeling te komen. Als het stadsdeel rekening wil houden met de belangen van alle burgers dan vallen daaronder ook diegenen die slecht ter been zijn, bejaarden, ouderen die gebruik maken van een rollator, ouders met hun kinderen al dan niet in een één of twee-kinds wandelwagen, blinden en slechtzienden en gebruikers van een scootmobiel of een rolstoel.

Onderzoek is eenduidig

Het stadsdeel realiseert zich onvoldoende dat de minimale draairuimte voor elektrische rolstoelen of scootmobielen, om in de vrije loopruimte te keren, 2 meter bedraagt! Ambtenaren lijken geen kennis genomen te hebben van de *Richtlijnen voor de Integrale Toegankelijkheid van de Openbare Ruimte* (CROW 177 blz. 13). Wij vragen ons af of men wel weet welke maatvoering geadviseerd wordt bij “vrije doorgangsbreedte bij continue passeren”? Wat is eigenlijk nog comfortabel als rolstoelgebruikers, ouders met kinderwagens, mensen met boodschappenkarretjes, rollatorgebruikers en al het boodschappen dragende winkelende publiek elkaar in een smalle doorgang moeten passeren?

De doorstromingsnelheid van het voetgangersverkeer, in al zijn verscheidenheid, zal door een puntvernauwing, welke een terras of een reeks van terrassen toch is, sterk afnemen. Congestie in een corridor vormt een regelrechte bedreiging voor de veiligheid van gehandicapten en mensen die slecht ter been zijn. Een belangrijke factor daarbij is de gemiddelde snelheid van de gebruikers uitgedrukt in de afgelegde meters per seconde. De gemiddelde snelheid wordt sterk bepaald door de karakteristiek van de omgeving en kenmerken van de gebruiker zelf (winkelstraat, forens, toerist, in groepen ed.) De benodigde profielbreedte kan worden afgeleid wanneer onder meer het aantal en soort voetgangers en de gemiddelde snelheid bekend zijn. Een belangrijk begrip daarbij is het afwikkelingsniveau.

De TU-Delft, toonaangevend in dit onderzoek, heeft een maat voor het afwikkelingsniveau van voetgangers opgesteld. Hierbij worden zes klassen gedefinieerd: van comfortabel tot beangstigend. Comfortabel wil zeggen dat de voetganger zijn eigen weg kan zoeken (onafhankelijk van andere voetgangers) en een eigen snelheid kan kiezen. Het andere uiterste is dat de voetganger alleen nog kan schuifelen en zich niet in een andere richting kan bewegen dan die van de stroom. Bij het middelste niveau is het nog mogelijk, zonder al te veel conflicten of uitwijken, voetgangers uit de andere richting te passeren.

Ook het adviesbureau Arcadis werkt met dergelijke afwikkelingsniveaus bij simulaties van voetgangersstromen. Zij gebruiken de afwikkelingsniveaus of ‘level of service’ van Fruin (J.J. Fruin, 1971) waarbij, zowel in kwalitatieve als in kwantitatieve zin, voetgangersdichtheden, intensiteiten en gemiddelde snelheden worden beschreven. Uit beide modellen blijkt dat bij een minimale maatvoering al snel een laag afwikkelingsniveau en dus congestie ontstaat. Wij zijn van mening dat in het wijzigingsvoorstel steeds wordt gekozen voor een te smalle voetgangerscorridor. De onveiligheid op het trottoir wordt hierdoor voor ouderen en gehandicapten in de hand gewerkt. Zij zullen daardoor het afwikkelingsniveau al snel als beangstigend ervaren, met alle gevolgen van dien. Wij maken daarom uit oogpunt van leefbaarheid en toegankelijkheid ernstig bezwaar tegen het terugbrengen van de minimale “vrije doorloopruimte” tot 1,5 meter.

Gesjoemel met de criteria

In het Memo van 8 juni 2005 en op de website van het stadsdeel wordt zelfs door het stadsdeel gesuggereerd dat er nu in de winkelstraten een gefixeerde vrije doorloopruimte van 2 meter geldt. Dit is in tegenspraak met de strekking van artikel 4 lid 2, 3 en 4 van de nu geldende “Beleidsregels terrassen stadsdeel Amsterdam Oud Zuid 2000” waarin juist een

variabele “vrije doorloopruimte” wordt gehanteerd. Een “vrije doorloopruimte” van 2 meter geldt in de huidige regeling slechts als het minimum bij een trottoirbreedte tot 4 meter! Voor bredere trottoirs gelden nu dus veel bredere “vrije doorloopruimtes” dan het stadsdeelbestuur in zijn wijzigingsvoorstel wil doen geloven. Ook zijn wij het oneens met de stellingname op de website van het stadsdeel dat: “ de grens (!?) van 1,5 meter volgens algemeen geldende maatstaven voldoende is voor een goede doorstroming van het voetgangersverkeer, inclusief minder-validen”. Het bestuur geeft in het wijzigingsvoorstel als enige reden dat het stadsdeel Centrum een obstakelvrije doorloopruimte van 1.5 meter hanteert, maar wat in het centrum wordt bedacht is o.i. daardoor nog niet ineens “algemeen geldend”. De bewering van het bestuur van Oud Zuid dat deze maatvoering toereikend zou zijn voor minder-validen berust waarschijnlijk op een misverstand, want ongehinderd passeren bij een dergelijke breedte is domweg onmogelijk. Volgens de CROW 177, waarin de richtlijnen voor integrale toegankelijkheid van de openbare ruimte zijn voorgeschreven, dient de vrije doorgangsbreedte bij continue passeren tenminste 2.4 meter te bedragen! Ook het toonaangevende onderzoek van de TU-Delft m.b.t. het afwikkelingsniveau voor voetgangers dient o.i. hierbij betrokken te worden.

Ruimte moet vrij van obstakels

De werkgroep is verder van mening dat de “vrije doorloopruimte“ zich in principe aan de gevelzijde van het trottoir moet bevinden. Doorgang aan de gevelzijde is niet alleen voor gehandicapten en met name de blinden en slechtzienden van groot belang. Ook de niet gehandicapte consument wil graag langs de étalages kunnen lopen. Winkeliers in de luwte van een horecaterras zullen zeker blij zijn met een betere positionering van hun winkelruit door het behoud van de vrije looproute langs de gevel, zij zullen zich zeker in onze beweegredenen kunnen vinden. De doorloop/rij- routes langs de rooilijn dienen zowel aan de gevelzijde als aan de kant van het terras tenminste 50 cm schampruimte open te laten wegens te verwachten obstakels (fietsen aan de gevel / kinderwagentjes / uitstekende ledematen / verschoven stoeltjes, boodschappentassen etc.) .

Als een doorgang aan de gevelzijde niet mogelijk is, dan dient de onbelemmerde doorloop/rij-route (incl. schampstroken) zodanig te worden gekozen dat gehandicapten in een rechte lijn hun weg kunnen vervolgen en niet hoeven te slalommen rondom verkeersborden, boomspiegels, papierkorven en al het straatmeubilair dat juist t.b.v. een onbelemmerde doorgang, aan de straatzijde van het trottoir wordt geplaatst. Deze natuurlijke loop/rij-routes voor rolstoelgebruikers, blinden en slechtzienden dienen te allen tijde gerespecteerd te worden. Ook dient bij de vergunningverlening te worden bekeken hoe deze natuurlijke loop/rij-route voor de hele straat het beste kan worden ingericht.

In artikel 4 van het wijzigingsvoorstel staat dat een vergunning niet verleend wordt als het voetgangersverkeer wordt belemmerd of de veiligheid in het geding is. Wij willen dus graag vermeld hebben dat om dezelfde redenen de vergunning tussentijds kan worden ingetrokken. Wij willen tevens dat expliciet wordt vermeldt dat de vrije doorloopruimte vrij moet zijn van welke obstakels dan ook, zodat deze eis daardoor **als vanzelf** wordt verankerd als een dwingend voorschrift in de vergunningverlening. Deze verankering blijft n.l. een loos gebaar als niet een directe koppeling wordt gemaakt met een streng handhavingsbeleid.

Handhaving werkt niet

De werkgroep onderschrijft de opmerking van ambtelijke zijde dat de huidige handhavingscapaciteit in Oud Zuid niet berekend is op extra inzet, sterker nog: van mening is dat er nu al onvoldoende gehandhaafd wordt en dat dat met het toestaan van “winterterrassen” alleen maar zal verslechteren. Ook de dagelijkse praktijk van gesjoemel met de huidige

terrasregels door de exploitanten is voor ons een terugkerende bron van ergernis. Met dit ~~uw~~ voorstel rekt ~~u~~ het stadsdeelbestuur onze ongenoegens nog eens op tot 12 maanden per jaar.

Om terug te komen op ons hoofdbezwaar: De Werkgroep Toegankelijkheid Oud Zuid gaat niet akkoord met een voor hen verslechterde regelgeving inzake het terrassenbeleid. De werkgroep vindt de voorgestelde versmallingen, zelfs als ze beter gehandhaafd zouden worden dan nu het geval is, niet acceptabel.